

Seksjon for inntak og dimensjonering
Hilde Dahlberg

Alternative inntaksordninger - Buskerud

Utdanningsforbundet er en politisk uavhengig organisasjon, og har i utgangspunktet ikke meninger om den ene eller andre retningen når det gjelder inntaksordning. Vi mener derimot det er svært viktig at hvert fylke kan kunne velge den inntaksordningen som passer best for seg, og at det ikke vedtas nasjonale føringer på dette.

Utdanningsforbundet har derfor utarbeidet 8 prinsipper for inntak til videregående opplæring som vi mener må ivaretas når inntaksordninger skal vedtas. De 8 prinsippene er som følger:

Inntaksordninger bør ivareta;

1. **Likeverdige muligheter for alle:** Inntaksordninger må i størst mulig grad gi alle elever, ikke bare de med best karakterer, likeverdige muligheter til å velge utdanningsprogram og skole ut fra evner og interesser.
2. **Overkommelig reisevei:** Inntaksordninger bør gi ungdom som ønsker det, mulighet til å gå på nærskolen slik at de slipper lang reisevei til skolen.
3. **Sosial utjevning og integrering:** Inntaksordninger bør bidra til å fremme integrering og sosial utjevning.
4. **Motvirke karakterpress:** Inntaksordninger bør motvirke unødige sterkt karakterpress i ungdomsskolen.
5. **Forutsigbare økonomiske rammer:** Regionenes inntaksordninger og finansieringsordninger for videregående skole må bidra til at flest mulig kan fullføre og bestå og i størst mulig grad gi skolene forutsigbare økonomiske rammer. Dette vil bidra til at lærerne får bedre muligheter til å tilrettelegge undervisningen etter klassenes/elevgruppens behov og til å følge opp den enkelte elev.

6. **Et godt offentlig skoletilbud:** Inntaksordninger bør ikke bidra til å svekke offentlig videregående skole på bekostning av private tilbud.
7. **Ivareta elever med spesielle behov:** Inntaksordninger må være innrettet slik at det er mulig å ivareta elever og grupper av elever som har spesielle interesser og behov. Det kan for eksempel dreie seg om språklige minoriteter eller elever med spesielle utfordringer i læringsarbeidet.
8. **Sentrale rammer og mulighet for lokal tilpasning:** Norske regioner er ulike, både med tanke på geografi, befolkningssammensetning, bosettingsmønster og næringsstruktur. Derfor er det viktig at statlige føringer for inntaksordninger i videregående opplæring gir rom for at regionene kan tilpasse sine inntaksordninger etter lokale behov. Samtidig har sentrale myndigheter et viktig ansvar for å sikre overordnede rammer for inntaksordninger som bidrar til å ivareta behovene til alle elever i videregående opplæring, i tråd med prinsippene over.

Selv om Utdanningsforbundet ikke har tatt et prinsipielt standpunkt, så erfarer vi at karakterbasert inntak (kalt fritt skolevalg av noen), samsvarer minst med disse 8 prinsippene, og at en eller annen form for nærskoleprinsipp passer bedre inn i de fleste fylker.

Våre medlemmer på de videregående skolene i Buskerud har gitt tilbakemelding på høringen til Utdanningsforbundet Buskerud, og de er ganske klare. Typisk så er skoler i utkanten av byområdene mer bekymret for karakterbasert inntak enn sentrumsnære skoler. På St. Hallvard videregående skole er de svært fornøyde med dagens ordning (nærskole), og jeg siterer tilbakemeldingen fra våre medlemmer:

«Vi har merket en bedring av miljøet og mestring blant elevene etter at vi fikk denne ordningen. Det at alle elevene fra et nærområde kommer sammen gir en forutsigbarhet for elevene og øker sannsynligheten for at de kommer på samme skole som vennene, på tross av ulikt karakternivå. Noe som er viktig for elever i den aldersgruppen. Siden vi er en skole som ligger på landet, men ganske tett opp til Drammen, merker vi stor konkurranse både fra Drammen vgs og privatskolene i byen. Tidligere da det var fritt skolevalg, merket vi at mange av de med høye karakterer valgte byskolene, men de som bodde nær skolen i Drammen, ikke kom inn – ble da ofte sendt til oss, siden vi hadde lavere inntaksgrense. Dette medførte at vi fikk en stor og umotivert elevgruppe som ikke ønsket å være her og skapte tidvis negative ringvirkninger. Vi har altså et bedre skole- og læringsmiljø slik ordningen fungerer nå. Og håper dette kan fortsette.»

Numedal videregående har gode erfaringer med dagens ordning (nærskole), og mener at den ivaretar at elevene er sikret skoleplass i sitt nærområde og ikke blir tvunget til å flytte på hybel. For Numedal videregående skole er det den ordningen som best sikrer elevgrunnlaget ved skolen.

Selv Kongsberg videregående skole som må kunne omtales som en sentrumsnær skole, så anbefales det et inntakssystem som bygger på nærskoleprinsipp med mulighet for å velge linjer på andre skoler som ikke nærskolen har. I tillegg til å lette byråkratiet for skolevalg pga.

helse og mobbing. De peker samtidig på at reisevei for elevene er viktig, og at elevene skal kunne fortsette i sitt nærmiljø, og at det er viktig inntaksordninger ikke er med på å utvikle A- og B-skoler.

Gol videregående skole gir tilbakemelding på at de for det meste har studiespesialisering og Ål videregående skole har mye yrkesfag, og det er derfor ikke så stor fare for å utvikle såkalte A- og B-skoler her da det er lite ren konkurranse mellom skolene. De melder likevel at skolen legger elever ut av dalen til sentrumsnære deler av fylket, og et rent karakterbasert inntak vil forsterke denne trenden. De mener derimot at det er pussig at ikke nordlige deler av Hallingdal kan være med i inntaksregion med Gol dersom den modellen innføres, og jeg siterer: « *Vi synes derimot at det er noko påfallande at nordlege del av Numedal ikkje kan vere i same inntaksområde som Hallingdal. Dette då vi ofte har elevar frå området som ynskjer å gå på t.d. idrettslina. Kan Flå "overlappe" mellom Hallingdal og Ringerike, så kan Nore og Uvdal og Rollag gjere det same mellom Hallingdal og Numedal.* »

Våre medlemmer på Åssiden videregående skole tar opp et tema som vi anser som svært viktig både for elever og lærer, og det er tidspunkt for oppstart for mange elever på høsten. Det har utviklet seg en uheldig praksis med at klassene ikke har satt seg skikkelig før langt ut på høsten på grunn av skolebytter. På Åssiden gjelder dette flere hundre elever hver høst. Dette kan virke fornuftig fra et skrivebord, men i praksis får det mange uheldige konsekvenser for elever og ansatte. Negative konsekvenser som nevnes er:

1. Elever og foresatte får ikke deltatt i oppstartsamtaler med kontaktlærer før skolestart.
2. Elever får ikke delta i systematiske tiltak for å bygge gode klassemiljøer og ulike blikjent-øvelser.
3. Elever får ikke delta på den første kartleggingen i fag.
4. Elever får ikke delta i grunnleggende opplæring i oppstarten.
5. Skolen må bruke mye ressurser på å ta igjen alt eleven har gått glipp av ved skolestart, som utlevering av bøker og faglig kartlegging. Det medfører unødvendig belastning på kontaktlærere.
6. Det faglige etterslepet medfører stor belastning på faglærere som må sikre at eleven får tatt igjen det grunnleggende. For eksempel får ingen elever gå inn i konkrete verksteder uten grunnleggende HMS-opplæring. Slik inntaket gjennomføres i dag med sen skolestart må faglærere gjennomføre dette en rekke ganger

Skolen gir også tilbakemelding på at det er elevene med lavest inntakspoeng som kommer inn sist, elever som både av faglige og sosiale årsaker burde være de første til å komme i gang med opplæringen. Det er ikke forsvarlig for elevens læringsmiljø og rettigheter hjemlet i opplæringslovens §9A. Det er en forutsetning for å nå ambisjonene i fullføringsstrategien at elevene får sin skoleplass på et tidligere tidspunkt enn i dag.

Utdanningsforbundet Buskerud mener at det er en reell mulighet for at skoler i utkanten av Drammen og Kongsberg vil kunne oppleve en usunn konkurranse fra sentrumsnære skoler ved modell 1 eller 3, der ungdom søker inn til bynære områder uavhengig av kvaliteten på utdanningen som vi mener skal være, og er, like god på alle skoler. Dette vil kunne føre til en oppsamling av skoleflinke elever på noen skoler, og snittet vil synke på andre skoler.

Erfaringsmessig så øker de sosiale utfordringene på skoler med lavere karaktersnitt, noe som vil kunne dempes eller utjevnes dersom elevmassen er mer heterogen. En slik segregering som modell 1 og 3 kan føre til, er ikke formålstjenlig hverken for elever eller ansatte, og vil ikke bidra til å øke gjennomføringen i videregående skole.

Kommentarer til alternativ 1 og 3

Begge disse to alternativene vil motarbeide flere av våre 8 overordnede prinsipper, og da særlig modell 3. Det nevnes valgfrihet i saksdokumentene, men ved et slikt inntakssystem er det ungdommer med de beste forutsetningene for å gjøre det bra på ungdomsskolen som får velge, mens de andre må plasseres der det er ledig plass med større fare for å falla av utdanningsløpet som resultat. Paradoksalt nok er det disse sistnevnte elevene som trenger mest tilrettelegging i skolehverdagen. Dette trekkes frem fra flere av skolene. Det er derimot mange faktorer som spiller inn på karakternivået fra ungdomsskole, som for eksempel sosioøkonomisk bakgrunn, familiære utfordringer og sykdom. Ungdommer som av en eller annen grunn ikke har hatt en optimal skolegang tidligere, blir straffet ved at de får lengre reisevei og må bytte miljø. Dette er inntaksordninger som vil kunne føre til et større frafall fra videregående opplæring, noe som går imot både nasjonale og regionale målsettinger. Det kan Utdanningsforbundet Buskerud ikke støtte.

Anbefaling fra Utdanningsforbundet Buskerud

Basert på tilbakemeldinger fra våre medlemmer, og erfaringer fra Viken, så anbefaler Utdanningsforbundet Buskerud klart og tydelig modell 2: Nærskoleinntak. Dette er en innarbeidet modell i dag, og vil skape mest mulig forutsigbarhet både for elever og skolene. Det burde være uproblematisk å legge inn føringer som gjør at dersom nærskolen ikke tilbyr det utdanningsprogrammet elevene ønsker eller dersom man ønsker seg bort fra nærskolen av sosiale årsaker, så kan de søke andre skoler. Man trenger ikke karakterbasert inntak for å ivareta dette. Det oppfordres også til at fylkeskommunen jobber systematisk med å få rett elev til rett studieprogram så tidlig som mulig, da konsekvensene at skolebytter i starten av skolegangen er svært uheldig.

Med vennlig hilsen

Johannes Bjørset Aagaard
Leder Utdanningsforbundet Buskerud

Per Kristian Solevåg

Brevet er elektronisk godkjent og har derfor ingen håndskrevet signatur.